

Z našich farem

Dva týmy se zdravou soutěživostí

Akciová společnost Alimex Nezvěstice v živočišné výrobě vsadila na holštýnský skot, chová aktuálně asi 1050 dojnic. Vysokoužitkové krávy jsou rovnoměrně ustájeny na dvou střediscích, kde mají hlavní slovo ženy. Střediska vykazují velice dobré a velice si blízké výsledky. Není tedy divu, že mezi nimi vládne soutěžní duch. Kritéria jsou jasná – dojivost, složky, management dojnic, péče o telata – jednoduše vše, co souvisí se zootechnickou prací.

Podnik Alimex Nezvěstice, a. s. hospodaří na Plzeňsku. Obhospodařuje asi 4500 ha zemědělské půdy, z toho 3150 ha orné, přičemž ve vlastnictví společnosti je asi 950 ha. Jak uvedl ředitel Josef Preisler spolu se zootechničkou Janou Šloufovou, počátky vzniku zemědělského družstva v Nezvěsticích se datují k roku 1977. V roce 1992 byl pak schválen transformační projekt, ale samotné započetí fungování projektu nastalo až o dva roky později. Po zániku ZD Nezvěstice ke konci roku 1993 zahájila činnost čtyři výrobní družstva – Žákavé, Spálené Poříčí, Těnovice a Číčov. Alimex v té době fungoval jako závod služeb pro jednotlivá družstva. V roce 1998 došlo ke sloučení výrobních družstev a vznikla firma A-X Alimex, obchodní družstvo Nezvěstice. V roce 2000 se k firmě přidružila farma Ždírec. Akciová společnost Alimex Nezvěstice vznikla 1. ledna 2001, v roce 2010 majoritní podíl jejích akcií koupila společnost Primagra patřící ke skupině Agrofert.

Společnost dnes zaměstnává asi stovku zaměstnanců a její roční obrát je kolem 230 milionů Kč. Hlavním zdrojem příjmů je realizace výrobků živočišné a rostlinné výroby, ale i prodej elektrické energie z bioplynové stanice.

V rostlinné výrobě je společnost zaměřena na pěstování obilovin, řepky a krmných plodin. Má vlastní techniku pro sklizeň. Dále má vlastní kapacitu pro čištění, sušení a skladování produkce obilovin a olejnin, včetně dopravní techniky. V posledním roce se na orné půdě pěstovalo 800 ha pšenice, 400 ha ječmene ozimého, 400 ha ječmene jarního, 400 ha řepky a 400 ha jetele. Vý-



Petr Novotný s týmem z Žákavé, zleva Bc. Barbora Obermajerová a již bývalá zootechnička Ing. Karolína Šimánková, místo ní od září 2018 pracuje Oto Merva

znamnou část osevních ploch zabírá kukuřice, která se v roce 2018 pěstovala na 750 ha. Většina je určena k výrobě siláže, ale v některých letech také ke konzervaci vlhčeného zrna (CCM).

Orientace na mléko

Živočišná výroba se specializuje na chov krav s tržní produkcí mléka. Jak podotýká Jana Šloufová, historicky se v ZD Nezvěstice chovaly krávy českého strakatého plemene. Dokládá, že v roce 1975 byla ve stáji Borovno průměrná užitkovost 3100 litrů za laktaci, o rok později v Číčově 3300 litrů. V té době se chovalo 1800 až 2000 dojnic ve 13 kravinech. Kolem roku 1980 se přistoupilo k užitkovému křížení s holandským černostrakatým nížinným skotem, později se pokračovalo s převodným křížením holštýnským plemenem.

V současné době chová Alimex Nezvěstice 1100 holštýnských krav v uzavřeném obratu stáda na dvou hlavních střediscích – v Číčově a v Žákavě. Na každé z farem je ustájeno asi 550 dojnic. V Žákavě vznikla moderní boxová přistýlaná produkční stáj v roce 2003, Číčov se dočkal nové stáje s kejdovým hospodářstvím (rošty) v roce 2009. Farmy disponují pastevními výběhy pro krávy stojící na sucho. Dále fungují odchovny mladého dobytka v obcích Planiny (360 kusů) a Nezvěstice (260 kusů).

Krávy i megawattová bioplynová stanice spotřebují veškerou produkci siláže a luk.

Ve společnosti Agrofert, a. s. je zaveden systém koupě a prodeje produkce a zároveň nákupu potřebných komodit zpět do společnosti v systému centrálního nákupu a prodeje. Krmné směsi dodává do Alimexu Primagra, plemenářské služby zajišťuje společnost Inplem. Alimex Nezvěstice, a. s. v tomto systému ale neprodává mléko, které historicky od r. 2004 dodává do mlékárny Goldsteig v Německu.

„Realizační cena mléka je v současné době u nás 8,27 Kč, což nám přináší zhruba 1,- Kč zisku z 1 litru mléka,“ prozradil ředitel Josef Preisler a dodal, že kromě mléka a obilí je ve společnosti dlouhodobě zisková i výroba elektrické energie. „V Žákavě provozujeme bioplynovou stanici o výkonu jedné megawatty. Je logické, že vzniká konkurenční boj o kvalitní krmivo mezi živočišnou výrobou a betonovým bachorem bioplynky. Letos jsme také z tohoto důvodu v Žákavě vybudovali sedm nových silážních žlabů. Kukuřice je i přes mimořádně suchý rok slušná, ale není pravdou, že bioplynka sežere úplně všechno, i ona potřebuje pro plný výkon velice kvalitní krmení,“ dodal ředitel.

Separát z bioplynky se osvědčil

Obě produkční stáje jsou stlány separátem, lépe řečeno separovaným digestátem neboli tím, co již bylo fermentováno bioplynovou stanicí. Jednou týdně se lože ošetřují hašeným vápnem. V Číčově, kde byly původně matrace, se k přistýlání tímto materiálem přešlo před třemi lety. Krávy nezaléhaly na tvrdé matrace, proto se mírnou úpravou lože přistoupilo k přistýlání separátem. K tomu bylo ale třeba zvolit lehký stroj, který může vjet na rošty, což se podařilo najít v malém zastýlacím vozu Bobman. Krávy jsou čisté

a nízký počet somatických buněk na obou farmách je dokladem toho, že separovaný digestát je dobré stelivo.

Jeden výživář a čtyři zootechnici

V podniku nepůsobí hlavní zootechnik – to nejdůležitější, tedy produkce mléka funguje na spolupráci čtyř zootechniků na dvou střediscích. S nimi přímo spolupracuje konzultant společnosti VVS Verměřovice Ing. Petr Novotný, který do podniku nastoupil v roce 2015. Zpočátku zde dělal pouze pravidelný měsíční výživářský servis. Od 1. července 2017 však už odpovídá za celou výživu na obou farmách skotu u Alimexu.

V užítkovosti a dalších ukazatelích tedy mezi sebou soutěží za středisko Čičov Jana Šloufová a Martina Hamplová, Žákavou reprezentuje Bc. Barbora Obermajeová a Oto Merva. Skóre je dosti vyrovnané. Při tříkrátkodenním dojení byla průměrná dodávka mléka na kus a den v červnu 2018 na středisku Žákavá 28,7 litrů při složkách 3,49 % T a 3,19 % B. Krávy na farmě Čičov za červen dojily průměrně 29,8 litrů denně a dosahovaly 3,48 % tuku a 3,19 % bílkovin.

V kontrole užítkovosti vede v nádoji za laktaci výrazněji Čičov – průměr za poslední rok byl 11 408 kg, 3,83 % tuku, 3,36 % bílkovin, Žákavá 10 745 kg, 3,84 % tuku 3,38 % bílkovin.

Zvyšování mléčných složek

Jak Petr Novotný podotýká, nejdůležitější jsou čísla z mlékárny. Průměrná dodávka do mlékárny byla za celý podnik v červenci 29,5 litrů na zapojenou krávu při průměrném stavu 1016 krav, z toho 920 dojených. V roce 2017 vyprodukoval Alimex Nezvěstice celkem 11 257 249 litrů mléka.

Petr Novotný s týmem z Čičova, zleva Jana Šloufová a Martina Hamplová



„Se všemi zootechniky se mi velice dobře spolupracuje, pokud se na něčem domluvíme, platí to,“ uvedl Petr Novotný a pokračuje v hodnocení: „Na obou farmách se dosahuje nízkého počtu somatických buněk. Na obou farmách ošetřovateli prokazují příkladnou péči o telata – ačkoli v cílech podniku je do 7 % celkových ztrát telat, obě farmy jsou od začátku roku na průměru do 4,5 %. Věk při prvním otelení jalovic je v obou chovech 22,9 měsíců. Skutečně spotřebovaných inseminačních dávek na zabřezlou krávu (průměr za podnik) je 2,5. Skutečně spotřebovaných inseminačních dávek na zabřezlou jalovici je 1,5,“ hodnotí výživář.

Podle zadaného úkolu zvýšit složky zařadil výživář do krmné dávky doplněk C16, jenž zvyšuje tuk a pro dojnice slouží jako zdroj energie. Po čtyřech týdnech v době naší návštěvy byl již patrný rozdíl, který se projevil zejména na farmě Žákavá. V první polovině srpna v době vysokých teplot dojnice dosahovaly užítkovosti 28,2 litrů při složkách 3,73 % tuku a 3,23 % bílkovin. V Čičově dojnice v srpnu měly 3,58 % tuku a 3,24 % bílkovin. Tuk se tedy zvýšil o jednu i více než dvě desetiny procenta oproti červnovým hodnotám.



Prvotelky raději v samostatné skupině

Výživář Petr Novotný navrhuje celkem šest receptur krmných dávek – rozdoj, vrchol laktace, závěr laktace, krmnou dávku pro prvotelky, krávy stojící na sucho a krávy

před porodem. Zootechničky se snaží ustát a krmit zvlášť samostatnou skupinu prvotelek, čímž předchází sociálnímu stresu ze strany starších krav. Pouze v rozdoji a na konci laktace se tyto mladé krávy potkávají se staršími vrstevnicemi.

„V podniku se vystřídala již řada výživářských firem a poradců. Všichni chtěli prodávat své produkty, což je vcelku logické. Zatímco předchůdci stále jen nařizovali, s Petrem Novotným je domluva – jde o dialog. Když se naskytne problém, on okamžitě přijede, ostatně z domu to nemá daleko. Pomáhá při silážování, což byla dříve činnost hlavního zootechnika a on tuto funkci u nás nahrazuje,“ komentuje nejzkušenější zootechnička Jana Šloufová.

Složení krmné dávky – skupina vrchol laktace (propočítáno na užítkovost 39 kg)

Kukuřičná siláž	21 kg
Jetelová senáž	17 kg
Pšeničná sláma	0,5 kg
Melasa	1,5 kg
Produkční směs (pšenice, ječmen, extrahovaný a extrudovaný řepkový šrot, extrahovaný slunečnicový šrot, kukuřičné zrno, minerální směs s kvasinkami, močovina, sůl, vápenc, soda, C16)	11 kg
Kukuřice CCM	1,5 kg
Voda	1 litr
Sušina	24 kg
Celkem	52 kg

Péče o mladou generaci i propagace

Telata jsou odchována v zastřešených individuálních boxech, do věku 14 dnů dostávají nativní mléko, které je pak nahrazeno mléčnou krmnou směsí obsahující vysoké množství kvalitního kokosového tuku podávanou pomocí „mléčného taxi“. Býčci se do 14 dnů prodávají. Ve stáří dvou měsíců putují telata do společného ustájení v kotcích. „Občas řešíme průjmky a kašel, telata dostávají roztok elektrolytů, ale to pouze výjimečně.

Dalším velmi důležitým článkem výroby mléka je odchov jalovic. V Těnovicích, kde jsou jalovice ve věku 5 až 11 měsíců, a na Planinách (jalovice pro Čičov) působí zootechnik Jan Čechura.

Na farmě Žákavá se také pravidelně pořádá chovatelský den Alimexu Nezvěstice. Obě farmy připravují k předvedení dohromady asi 16 zvířat. „Předvádíme naše nejlepší zvířata ostatním chovatelům i široké veřejnosti. Je to pro nás takový předvýběr – vítězky obvykle reprezentují firmu na chovatelském dni v Kralovicích, kde sbírají poháry již téměř dvě desetky let,“ dodala Jana Šloufová.

*Ing. Lukáš Prýmas
(převzato z časopisu Náš chov)*